

TISTEGA LEPEGA DNE

Slovenci nismo dobili humorističnega romana, odkar so se začeli moderni časi — in ali se smemo potem čuditi, da nimamo humorističnega filma? Zakaj, če bi zadostovalo, da bi imel za ustvaritev proznega dela smisel za humor en sam Slovenec — avtor, pri filmu ne bi zadostovalo, da bi ga imeli — dopustimo to malo verjetno možnost — režiser, scenarist, scenograf, kameraman, igralci. Kakor vemo, začne film svojo pot v svetih, ki so množična telesa, gre skozi odbore, komisije, ki so prav tako množična telesa, in nato je tu še armada posameznikov, ki tako ali drugače uveljavljajo svoj vpliv — in zahtevati, da bi tolikšna skupnost Slovencev bila obdarjena s humorjem, bi bilo zahtevati nekaj, česar ne pomni nacionalna zgodovina.

Je *Tistega lepega dne* potem komični film brez humorja? Tega ne bi mogli reči. Mogoče besede niso prave in bi raje rekli, da je dobrodušen film s komičnimi prebliski. Zanj smo dali, kar imamo Slovenci najboljšega v filmu: režiserja, ki se je z dosedanjim delom priigraval v A razred naših filmskih režiserjev, scenarista, ki je eden naših najmodernejših pisateljev, za igralsko ekipo smo oropali vsa slovenska gledališča, tema je bila hvaležna: konec nacionalne zgodovine z mnogimi odličnimi možnostmi na relacijah slovenstvo in tuja oblast, duhoven in ljudstvo, utesnjenost malega provincialnega mesta, ki je od nekdanj idealni teritorij za komedijo.

Da film ni bolj smešen, kot je, ni krivda nadarjene ekipe, ki ga je delala, ampak leži v problemski krotkosti, v pohlevnosti sil, ki so si bile postavljene nasproti. Vdovec, ki hoče tretjo sestro za ženo? Edina eksplozivna varianta, antagonizem med slovenskimi rodoljubi in fašisti, je tudi ostala neizkoriščena. Fašistki so premladi in preveč telebanski, da bi bili nevarni, in slovenski rodoljubi preveč samozadovoljni v ravnanju z njimi. Skozi stranska vrata se je v film pritepel neki čitalniški podton, tako drag slovenskemu srcu in tako poln nostalgичnih spominov. Ljudje bodo film gledali, nekateri bodo mislili, da se spoznavajo v njegovih junakih — kljub temu...

Trik, da se Hedvika, to neverjetno dekle, po toliko letih vrne v svoje malo mesto in nas vse pušča v negotovosti, kje jih je prebila, v Milanu, pri poštem delu ali v Neaplju pod rdečo lučjo, je bil verjetno videti bister na papirju, na platnu, s premaknjenimi akcenti, nas nervira. Župnik je dobričina in nemočan in eden naših redkih filmskih župnikov brez rogov. Jožetu Zupanu, dolgemu in koščenemu, kakršen je, se je večkrat posrečilo, da je bil smešen še preko in mimo službene dolžnosti. Naše *Buči, buči morje* se je pokazalo kot filmsko neefektno. Bilo je malce dolgčas opazovati preglasno — za film — podane slovenske rodoljube, kako prepevajo svojo ljubljeno pesem.

V filmu imamo zbrane prav vse naše stare znance. Gorečega šolnika s *pince-nezom*, rodoljubnega krojača in gostilničarja in mesarja in žensko ligo plus opravlјivke in celo starega bojevnika Lojzeta Potokarja z martialno povezanimi brki in divjim pogledom. Vsaj udobno na kupu smo jih imeli enkrat in lepo fotografirane in nam jih ne bo treba loviti z raznih odrov, vse vzorce slovenskega rodoljuba za radio, film, televizijo, teater in prozo.

Aleksander Čolnik